

İlk Yardım

Epilepsi Nöbeti

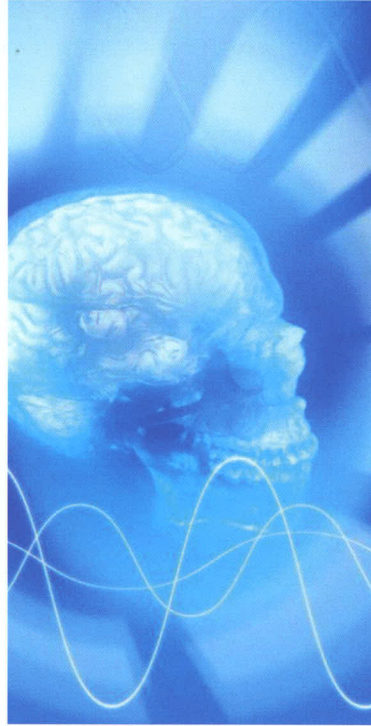
Ecz.Serhat Uraş

Epilepsi sözcüğünün Grekçe'deki "epilepsia"dan türediği ve nöbet anlamına geldiği bilinmektedir. Epilepsi; beyindeki sinir hücrelerinin artmış uyarılabilirliğinden (nöronal hiperesitabilite) kaynaklanan bir klinik durumdur. Epilepsi nöbeti gri maddedeki artmış, hızlı ve lokal elektriksel boşalmalardan köken alır ve klinikte belli bir süreye sınırlı olarak bilinç, davranış, duyu, hareket veya algılama fonksiyonlarına ilişkin stereotipik bir bozukluk gözlenir. Nöbetler zaman içinde her hasta için belli bir paternde, genellikle spontan olarak veya bazı tetikleyen faktörler zemininde tekrarlar. Nöbetler arasında hasta genellikle normal yaşantısını sürdürür. Nöbet aralıkları ve tipleri son derece değişken olmakla birlikte aynı hastada genellikle aynı bir veya belli birkaç nöbet tipi tekrarlama eğilimi gösterir. Bazı epilepsili hastalar, epilepsi nöbetinin geleceğini önceden hisseder. Aura olarak da adlandırılan nöbet öncesinde hastanın fark ettiği öncü belirti genellikle vardır. Örneğin, mideden yükselen tuhaf bir his (rising epigastric sensation), korku, koku ve tat duyularına ilişkin duyumsamalar.

Belirtileri

Nöbet sırasında;

- Hasta aniden bilincini yitirip yere düşer, bazen garip bir çığlık atar.
- Kısa bir süre için kaskatı kesilir, solunumu yavaşlayabilir.
- Ağız ve dudakları morarır (cyanosis).
- Gevsemeye başlayınca çirpınma ve sarsılmalar olur.
- Çene kilittenir, solunum güçleşir, ağızda köpükler birikir. Hasta dilini ya

da dudağını ısırılmışsa ağızdan kan gelebilir.

Nöbet sonrasında;

- İdrarını ve bazen dışkıını kontrol edemeyebilir.
- Bir süre sonra solunum normale döner.
- Sendeleme ve garip davranışlar görülebilir.
- Hasta dinlenmek ister.

İlkyardım

Epilepsinin yaralanmasını ve aspirasyonu önlemek, uyku ve dinlenme döneminde kontrol altına tutmak temel ilkedir.

- Hasta, düşme döneminde ise tutularak daha güvenli bir yere yavaş yavaş düşmesi sağlanır. Bu dönemde

yakalamak ve yaralanmayı önlemek çok önemlidir.

- Başını vurmaması için yumuşak bir eşyayla desteklenmelidir. Ceketini, paltosu ya da kazağı kullanılarak başının altına konmalıdır.
- Yardımcı olabileceklerin dışındaki kişiler uzaklaştırılmalıdır.
- Giysileri gevşetilir rahatlatılmalıdır.
- Hastanın kasılmaları ve bilinçsiz hareketleri zorla önlenmemelidir. Çevredeki zararlı ve yaralayıcı maddeler uzaklaştırılmalıdır.
- Kasılmalar sona erince yan yatış pozisyonuna alınır. Bu pozisyonda solunumu kolaylaşır. Hastanın oral salgıları dışarı akıtılarak boğulma engellenir.
- Hastanın aspire edebileceği ya da ısırabileceği bir şey hastanın ağızına koymamak önemlidir.
- Nöbetten sonraki uyku ve dinlenme döneminde yan yatış pozisyonu korunur. Hasta sıcak tutulur.
- Nöbeti geçip, tamamen kendine gelinceye kadar hasta yalnız bırakılmamalıdır.
- Tehlike yoksa hasta kaldırılmamalı ve hareket ettirilmemelidir.
- Yiyecek, içecek verilmemelidir.
- Çenesini açmaya ve hastayı uyandırmaya çalışmamalıdır.
- Hastanın nöbeti tekrarlırsa, nöbet sırasında yaralanma meydana gelmişse, kendine gelmesi uzun sürerse ambulans çağrılmalıdır.

Kaynaklar: Herkes İçin İlkyardım – Uzm.Dr. Ülkümen Rodoplu İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Nöroloji Ders Kitabı – Editör: Prof.Dr. A.Emre Öge